

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Adam Roch

w sprawie D.M.

skazanego wyrokiem łącznym

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 17 października 2024 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 kwietnia 2021 r., sygn. akt VIII K 154/20

- 1. uchyla zaskarżony wyrok łączny i na podstawie art. 572 k.p.k. umarza postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego;**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

Antoni Bojańczyk Anna Dziergawka Adam Roch

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem łącznym z dnia 13 kwietnia 2021 r., w sprawie o sygn. akt VIII K 154/20, w sprawie D.M., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt IV K 224/08, za popełnienie:

- w okresie od bliżej nieustalonej daty dziennej lutego 2005 r. do 16 grudnia 2006 r., przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. w zw. z art. 258 § 2 k.k., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

- w bliżej nieustalonej dacie dziennej pomiędzy styczniem a marcem 2005 r., przestępstwa z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 150 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w okresie pomiędzy 21 a 23 marca 2005 r., przestępstwa z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz na karę 150 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w bliżej nieustalonej dacie dziennej pomiędzy lutym a majem 2005 r., przestępstwa z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności oraz na karę 100 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w bliżej nieustalonej dacie dziennej pomiędzy lutym a grudniem 2005 r., przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę 150 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w bliżej nieustalonej dacie dziennej pomiędzy lutym a marcem 2005 r., przestępstwa z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2003.24.198t.j) w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na

karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w okresie od bliżej nieustalonego dnia lipca 2005 r. do 16 grudnia 2006 r., przestępstwa z art. 204 § 1 k.k. w zb. z art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę 150 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- ciągu przestępstw pomiędzy czerwcem a wrześniem 2005 r. oraz w okresie pomiędzy październikiem a listopadem 2005 r., daty dziennej bliżej nieokreślonej, z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę 200 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w dniu 5 maja 2006 r., przestępstwa z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności,

- ciągu przestępstw w okresie pomiędzy wrześniem a grudniem 2006 r. oraz w październiku 2006 r., z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 250 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- w okresie pomiędzy wrześniem a grudniem 2006 r., za przestępstwo z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku pozbawienia wolności,

- ciągu przestępstw w okresie pomiędzy sierpniem a wrześniem 2006 r. oraz w okresie pomiędzy listopadem a grudniem 2005 r., z art. 159 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności,

- w bliżej nieustalonym dniu marca 2006 r., przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę 100 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda,

- od daty bliżej nieustalonej do dnia 16 grudnia 2006 r., przestępstwa z art. 263 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym połączono wyżej wymienione kary jednostkowe pozbawienia wolności i grzywny, a w ich miejsce wymierzono kary łączne 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wymiarze 540 stawek dziennych po 40 zł każda.

2. Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 9 sierpnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt VIII K 366/11, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2019 r., w sprawie o sygn. akt II AKa 368/18, za czyn popełniony w dokładnie nieustalonym dniu 2005 r., z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności

orzekł:

I. na podstawie art. 85 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 i § 4 k.k., przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. i art. 569 § 1 i § 2 k.p.k. połączył skazanemu kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 1 i 2 i wymierzył karę łączną 8 lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. połączone wyroki pozostawił do odrębnego wykonania w pozostałej części;

III. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt VIII K 224/08, od dnia 16 października 2019 r. godz. 19:45;

IV. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty kosztów sądowych i przejął je na rzecz Skarbu Państwa.

Wskazane rozstrzygnięcie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się z dniem 21 kwietnia 2021 r., w pierwszej instancji. W sprawie nie sporządzono pisemnego uzasadnienia wyroku łącznego (k. 42- 46).

Kasację od tego wyroku wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając wymieniony wyrok w całości, na korzyść skazanego D.M. i zarzucając:

- rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku łącznego naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego - art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. oraz art. 569 § 1 k.p.k. i art. 572 k.p.k., a w konsekwencji art. 607e § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r., poprzez nieuwzględnienie w toku orzekania wynikających z akt sprawy informacji wskazujących, że skazany D.M. został przekazany do Polski, w ramach realizacji europejskiego nakazu aresztowania (ENA), w celu wykonania wobec niego kary łącznej 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt IV K 224/08 oraz nie wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności związanych z przebiegiem postępowania wykonawczego dotyczącego kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2017 r., sygn. akt VIII K 366/11, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2019 r., sygn. akt II AKa 368/18, w zakresie zrzeczenia się przez skazanego prawa do korzystania z tzw. zasady specjalności, a następnie połączenie wyżej wskazanych kar pozbawienia wolności, a w ich miejsce wymierzenie kary łącznej 8 lat pozbawienia wolności, w sytuacji, gdy ostatnia z wymienionych kar (ze sprawy o sygn. akt VIII K 366/11) nie była objęta Europejskim Nakazem Aresztowania, nie było zgody państwa obcego na jej wykonanie, jak również brak było oświadczenia skazanego o wyrażeniu zgody na jej wykonanie, a więc nie podlegała ona wykonaniu, w konsekwencji czego nie było warunków do orzeczenia kary łącznej i postępowanie w tym przedmiocie należało umorzyć.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego, na podstawie art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację należało przyznać skarżącemu, iż zaskarżony kasacją wyrok łączny, którym orzeczono karę łączną 8 lat pozbawienia wolności, jest niekorzystny dla skazanego w sytuacji, gdy do wykonania jest możliwa tylko jedna z połączonych kar, tj. kara łączna 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W niniejszej sytuacji prawnej brak jest bowiem warunków do wydania wyroku łącznego, dlatego w kategorii oczywistej zasadności należało uznać wniosek autora kasacji o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i umorzenie postępowania w tym przedmiocie.

Zgodnie z dyspozycją art. 607e § 1 k.p.k. osoby przekazanej w wyniku wykonania nakazu nie można ścigać za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania, ani wykonać orzeczonych wobec niej za te przestępstwa kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności. Wyjątki od powyższej zasady zostały sformułowane w § 3 tego artykułu, jednakże w niniejszej sprawie żaden z nich nie miał zastosowania.

W sprawie bezspornym jest fakt, że skazany został przekazany do Polski, w ramach wykonania Europejskiego Nakazu Aresztowania skazanego D.M., wydanego przez Sąd Okręgowy w Lublinie w dniu 26 marca 2019 r., pod sygn. akt IV Kop 79/19, w celu wykonania wobec niego kary łącznej 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie, pod sygn. akt IV K 224/08. D.M. został zatrzymany na terytorium Królestwa Niderlandów na podstawie wskazanego nakazu i przekazany stronie polskiej. Wobec powyższego oczywistym jest, że sąd rozpoznając wniosek o wydanie wyroku łącznego był zobligowany do poczynienia jednoznacznych ustaleń w kwestii określenia kar pozbawienia wolności, do których skazany został wydany, natomiast co do innych kar mogących wchodzić w skład kary łącznej pozbawienia wolności do ustalenia, czy w aktach jednostkowych tych spraw znajdują się prawidłowo złożone przez skazanego oświadczenia o zrzeczeniu się wyżej wymienionego prawa do korzystania z zasady specjalności. Przy czym rację ma skarżący (powołując się w tym względzie na orzecznictwo Sądu Najwyższego) podnosząc, że oświadczenie w trybie art. 607e § 3 pkt 7 k.p.k. musi być złożone w sposób jednoznaczny, dobrowolny, ze świadomością konsekwencji (zob. wyrok SN z dnia 9 lutego 2023 r., IV KK 324/22). Tymczasem D.M. nie złożył oświadczenia, że zrzeka się korzystania z zasady specjalności, w kontekście

wykonania orzeczonej wobec niego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie o sygn. akt VIII K 366/11, kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Zaniechanie sądu *meriti* w zakresie zebrania odpowiedniego materiału dowodowego, pozwalającego na weryfikację sytuacji prawnej skazanego, stanowiło rażąco obrazę art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k., która miała istotny wpływ na treść wyroku łącznego.

Z akt sprawy wynika, że Sąd Okręgowy w Warszawie, przed wydaniem wyroku łącznego, dysponował informacjami związanymi z odbywaniem kary pozbawienia wolności w wyniku sprowadzenia skazanego do kraju, na skutek wykonania europejskiego nakazu karnego. Był zatem zobligowany do ustalenia, czy w sprawie nie istnieje ujemna przesłanka wykonania orzeczenia, którejkolwiek z kar potencjalnie podlegającej łączeniu. Ponadto z informacji zawartych w wykazie wykonywanych przez skazanego kar pozbawienia wolności - przesłanych przez Areszt Śledczy w Lublinie - wynikało, że nie wprowadzono D.M. do wykonania kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (ze sprawy o sygn. akt VIII K 366/11), co także powinno być przedmiotem wnikliwej analizy sądu, w kontekście dopuszczalności połączenia jedynie kar podlegających wykonaniu. Rację ma zatem skarżący, iż pominięcie opisanych okoliczności stanowiło rażąco obrazę art. 410 k.p.k. i skutkowało połączeniem dwóch kar pozbawienia wolności, z których jedna z nich nie podlegała wykonaniu (art. 85 § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.).

Prawidłowo skarżący przytoczył orzecznictwo Sądu Najwyższego (s. 11-13 kasacji) z którego wynika, że *w wyroku łącznym nie podlega połączeniu kara pozbawienia wolności, której nie można wykonać w wypadku przekazania osoby ściganej europejskim nakazem aresztowania, gdy podstawą wydania nie było wykonanie tej kary, a skazany nie zrzekł się prawa do korzystania z zasady specjalności. Uchylenie przeszkody do wydania wyroku łącznego obejmującego kary pozbawienia wolności za inne czyny popełnione przez skazanego przed wydaniem i niewymienione w orzeczeniu o przekazaniu, przy jednoczesnym braku oświadczenia państwa wykonania nakazu może nastąpić poprzez wyrażenie zgody przez skazanego na wykonanie tych kar i zrzeczenie się korzystania z zasady specjalności po*

przekazaniu, które powinno odbyć się w sposób jednoznaczny, dobrowolny, ze świadomością konsekwencji, a także poprzedzać wydanie wyroku łącznego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2022 r., sygn. akt II KK 151/22, Lex nr 3566899). W postępowaniu dotyczącym wydania europejskiego nakazu aresztowania obowiązuje zasada specjalności, która oznacza zakaz ścigania osoby przekazanej za inne przestępstwa niż te, które stanowiły podstawę przekazania, jak również zakaz wykonania orzeczonych wobec osoby przekazanej za te przestępstwa kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności (art. 607e § 1 k.p.k.). Istnienie tej zasady prowadzi do powstania ujemnej przesłanki wykonania orzeczeń, które nie stanowiły podstawy przekazania (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2019 r., sygn. akt II KK 486/18, Lex nr 3550868). Tzw. zasada specjalności, o której mowa w art. 607e § 1 k.p.k., stanowi ujemną przesłankę wykonania orzeczeń, które nie stanowiły podstawy przekazania. Kodeks nie różnicuje tym samym rodzajów kar, jakie nie mogą zostać wykonane w stosunku do przekazanego. Oznacza to, że chodzi także o specyficzną sytuację wydania wyroku łącznego obejmującego kary pozbawienia wolności z wyroków nieobjętych ENA (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 r., sygn. akt III KK 471/15, Lex nr 1956353). W myśl przewidującego zasadę specjalności art. 607e § 1 k.p.k. osoby przekazanej w wyniku wykonania nakazu nie można ścigać za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania, ani wykonać orzeczonych wobec niej za te przestępstwa kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności. Z kolei stosownie do art. 607e § 3 pkt 6 i 7 k.p.k., przywołanego powyżej przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli osoba ścigana wyraziła zgodę na przekazanie i zrzekła się korzystania z prawa określonego w § 1 lub po jej przekazaniu, złożyła przed sądem właściwym do rozpoznania sprawy oświadczenie o zrzeczeniu się korzystania z prawa określonego w § 1 w odniesieniu do czynów popełnionych przed przekazaniem (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2021 r., sygn. akt III KK 467/21, Lex nr 3229381).

Oczywistym jest zatem, że sąd wydając wyrok łączny, wbrew przepisom art. 607e § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r., w sytuacji, gdy nie było warunków do połączenia kary łącznej 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności z karą 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a

istniały przesłanki umorzenia postępowania, zgodnie z treścią art. 572 k.p.k., rażąco naruszył również wskazane przepisy, a uchybienie to miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Wobec powyższego orzeczono jak w wyroku.

Antoni Bojańczyk Anna Dziergawka Adam Roch

WB]
[a!].